

Ympäristöministeriö
PL 35
00023 Valtioneuvosto

Dnro YM010:00/2013
Asia **Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi ilmastolaiksi**

Esityksessä korostetaan lain valmistelun avoimuutta ja pitkäjänteisyyttä. Ilmastolaki tähtää erityisesti päästökaupan ulkopuolisen sektorin - liikenne, maatalous, **rakennukset**, jätehuolto ja F-kaasut - päästöjen tarkasteluun. Suomen Omakotiliitto ry kummeksuu sitä, että pientalosektori, jossa asuu puolet suomalaisia, on jätetty tämän lain valmistelun ja sidosryhmäyhteistyön ulkopuolelle. Omakotiliitto pyytää, että tämä lausunto ilmastolakiesitysluonnoksesta otetaan huomioon, vaikka Omakotiliitto ei ole lausuntoa pyydettyjen tahojen listalla. Lisäksi Omakotiliitto toivoo, että jatkossa liitto otetaan valmisteluun mukaan.

1. Yleisesti

Nyt lausunnolla oleva luonnos hallituksen esitykseksi Ilmastolaiksi pohjautuu nykyisen hallituksen hallitusohjelmaan. Ilmastolain tarkoitus on hyvä ja sen tavoitteet ovat haastavia. On kuitenkin niin, että uusien velvoitteiden lisääminen kansalaisille, vaikkakin toissijaisesti *”Ilmastopolitiikan toimeenpanolla voisi olla merkittäviä yksityistaloudellisia ja kansantaloudellisia vaikutuksia”*, lain määräyksiin muodostaa tavoitteisiin pääsyn entistä haastavammaksi. On tärkeää, että yhä enemmän panostetaan ympäristötietoisien käyttäytymisen edistämiseen vapaaehtoisin ja kannustavin keinoin sekä käydetään kansalaisissa olevia voimavaroja hyväksi.

2. Lakiesityksen tavoite

Lakiesityksen tavoitteena on (s.24) vahvistaa kansallista ilmastopolitiikkaa lisäämällä sen pitkäjänteisyyttä ja siihen liittyvän valmistelun läpinäkyvyyttä. Kansallista ilmastopolitiikkaa vahvistetaan kuitenkin parhaiten toimimalla pitkäjänteisesti hyväksytyjen strategioiden puitteissa - siihen ei tarvita uutta ja jopa päällekkäistä normistoa. Tämän vuoksi Omakotiliiton mielestä erillistä ilmastolakia ei tarvita.

Suomen Omakotiliiton mukaan kestävä ilmastopolitiikka on politiikkaa, jossa kansalaiset saadaan mukaan ilmastonsuojeluun. Säädösten ja määräysten sijaan tarvitaan kannustavia toimia joiden avulla kansalaiset saadaan mukaan.

2.1. Ilmastopolitiikan suunnittelu- ja seurantajärjestelmiä voidaan hyödyntää ilman lakia

Lakiluonnostekstissä todetaan, että esityksen tavoitteena on hyödyntää mahdollisimman paljon nykyisiä ilmastopolitiikkaan liittyviä suunnittelu- ja seurantajärjestelmiä ja tavoitella muutoinkin mahdollisimman suurta kustannustehokkuutta. Näitä edellä mainittuja välineitä voidaan, jos vain tahtoa ja oikeanlaista asennetta yhteiskunnasta löytyy, hyödyntää ilman nyt säädettävää lakia.

Ilmastonmuutokseen sopeutumisesta ja siihen liittyvästä lainsäädännöstä on hyviä esimerkkejä. Viimeisin on tuore vesihuoltolakiesitys, jossa pyritään varautumaan säiden ääri-ilmiöiden aiheuttamiin tulvariskeihin. Ilmastonmuutoksen sopeutumiseen on perusteltua lisätä lainsäädäntöä, kun puolestaan ilmastonmuutoksen hillitsemisessä tehokkaampaa on lainsäädännön ja normiston lisäämisen sijaan keskittyä informaatio-ohjaukseen ja kannustaviin toimenpiteisiin. Ilmastonmuutoksen hillitseminen liittyy yhteiskunnassa vallitsevaan yhteisen tahtopohjaan, kun taas ilmastonmuutokseen sopeutuminen on varautumista väistämättömään. Ilmastonmuutos jatkuu jonkinasteisena, tehtiinpä mitä tahansa. Näin todetaan myös lakiluonnoksen perusteluissa.

2.2. Ympäristönsuojelun puolesta informaatiota ja kannusteita lisäämällä

Lakiesityksessä (s. 26) todetaan, että puitelakina ilmastolaki vahvistaisi ilmastopolitiikan kehittämisen perustaa mutta ei sellaisenaan määrittäisi sen sisältöä. On kuitenkin olemassa suuri riski, että lakiesitys erityisesti mukana seuraavine velvoitteineen maamme nykyiselle pientalokannalle ja pientaloasukkaille saattaakin toimia juuri päinvastoin kuin on tavoiteltu eli se saattaa vaikuttaa heikentävästi toimimiselle ympäristönsuojelun ja ympäristötavoitteiden toteuttamisen puolesta.

Kohdassa 4.3 yhteiskunnalliset vaikutukset todetaan, että ilmastolain yhteiskunnalliset vaikutukset liittyisivät ilmastopolitiikan yhteiskunnalliseen painoarvoon, avoimuuteen ja osallistamiseen, tietoperustan vahvistamiseen sekä suunnittelun kehittämiseen. Tehokkainta osallistamista on informaatio ja kannusteet. Kansalaisten yhteiskunnallista tietoisuutta toimimiselle ympäristönsuojelun puolesta voidaan lisätä tehokkaimmin informaatiota ja kannusteita lisäämällä. Pientaloasukkaat, joita on Suomessa liki 2,7 miljoonaa, parhaiten saadaan mukaan toimimaan ilmaston puolesta kannusteilla ja informatiivisin keinoin, ei pakolla ja velvoitteilla.

2.3. Lakiehdotus 6 § 2 momentti

Suomen Omakotiliitto pitää hyvänä, että ilmastonsuojelussa ylipäättään strategiat ja tavoitteet on asetettu pitkälle. On tärkeää, että päätöksenteko ja ohjaus ovat pitkäjänteistä sekä ennustettavaa. Lyhytjänteinen suunnanmuutos aiheuttaa kansalaisille merkittäviä kustannuksia sekä muita haittoja. Ennakoitavuus ja pysyvyys edesauttavat kuluttajia omissa arjen valinnoissaan.

Omakotiliiton käsityksen mukaan ilmastopolitiikan suunnittelujärjestelmä, joka pohjautuu ilmastopimuksiin ja ilmastostrategioihin, on toimiva jo nykyisellään. Kansainväliset ilmastopimukset asettavat sopimusvaltioille päästötavoitteita. Kansalliset strategiat ovat oikea tapa edistää näitä sopimus pohjaisia päästötavoitteita. Strategiat syntyvät mahdollisimman suuressa yhteistyössä eri toimijoiden kanssa ja niiden ajatuksellisena pohjana on yhteinen tavoite, jota lähde-tään strategian keinoin toteuttamaan. Tätä mekanismia ei saisi heikentää lain tasoisella velvoitavalla säädöksellä. Lakia on vaikeampi muuttaa, kun taas hyvin perusteltuja suunnantarkistuksia voidaan nykyisessä strategiaan pohjautuvassa mallissa käyttää.

3. Yhteenveto

Ilmastolailla pyritään vaikuttamaan erityisesti tulevaan kehitykseen päästökaupan ulkopuolisten päästöjen osalta. Tämä merkitsee olennaisesti tiukentuvia vaatimuksia rakennusten ja liikenteen päästöihin liittyen. Suomen Omakotiliitto ry on huolissaan erityisesti vanhojen pientalojen asemasta tulevaisuudessa ja pientaloasukkaiden lisääntyvistä kustannuksista. Omakotiliitto kannattaa vähähiilisyttä, energiatehokkuutta ja ympäristönsuojelua: tavoite vähähiilisestä ja energiatehokkaasta Suomesta riippuu osaltaan kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytysten vahvistumisesta sekä hyvinvointia ja kilpailukykyä tukevista asumisolosta. Muun muassa rakennusten energiatehokkuutta pitää edistää, mutta keinojen pitää olla kannustavia. Tämä on kestävä tapa edistää ympäristötavoitteiden toteuttamista.

Suomen Omakotiliitto ry

Mauri Harjula
puheenjohtaja

Kaija Savolainen
toiminnanjohtaja

Suomen Omakotiliitto on pientaloasukkaiden valtakunnallinen edunvalvontajärjestö. Omakotiliiton jäseninä on 260 omakotiyhdistystä, jotka muodostuvat yli 75.000 jäsentaloudesta. Omakotiliitto edustaa maamme pientaloasukkaita, joita on lähes 2,7 miljoonaa.